

6.5. Hostaleria (I) i sector turístic

Situació general del sector

Segons el darrer *Baròmetre del Turisme Mundial* corresponent al mes de gener del 2014, que elabora l'Organització Mundial del Turisme (OMT), les arribades de turistes internacionals han crescut un 5% durant el 2013, fet que situa en 1.087 milions el nombre total de turistes internacionals que hi ha hagut arreu del món.

Per regions, Europa ocupa la primera posició en l'arribada de turistes internacionals (562,8 milions al 2013), seguida per la regió d'Àsia i el Pacífic (247,7 milions), les Amèriques (168,9 milions), Àfrica (56,1 milions) i, finalment, l'Orient Mitjà (51,9 milions). Respecte del 2013, totes i cadascuna de les regions han experimentat un creixement en l'arribada de turistes. Així, Europa presenta una alça del 5,4%; Àsia-Pacífic, del 6%; les Amèriques, del 3,6%; Àfrica, del 5,6%, i l'Orient Mitjà, del 0,3%.

Situats a Catalunya, de les xifres obtingudes del balanç turístic anual que elabora la Generalitat de Catalunya s'extreu que el Principat és la principal destinació dels 60,7 milions de turistes estrangers que visiten l'Estat espanyol, amb gairebé 15,6 milions al 2013, un 8% més dels que hi van venir al 2012. Aquest increment interanual se situa per sobre del creixement que ha experimentat el conjunt de l'Estat, que ha estat del 5,6%. Quant a la distribució dels turistes per marca, Barcelona és —amb diferència— la més visitada, amb un total de 8,26 milions de turistes al 2013, un 6,5% més que l'any anterior, fet que li permet acaparar la meitat dels

turistes que visiten Catalunya. En segona posició hi ha la Costa Brava, amb prop de 3,5 milions de turistes i, en tercera posició, se situa la Costa de Barcelona, amb 2,27 milions de turistes.

Quant a l'estada mitjana, la Costa Daurada i la Costa de Barcelona són les dues marques en què l'estada dels turistes estrangers és més llarga, amb 9,6 i 9,9 dies, respectivament.

Aproximadament el 84,8% del turisme estranger de primera destinació que ha rebut Catalunya prové d'Europa, un percentatge un xic inferior al del 2012 (85%). França ha estat el principal mercat emissor per a Catalunya, amb 4,15 milions de turistes francesos, xifra que suposa el 26,7% dels

Turistes i estada mitjana dels estrangers a Catalunya de primera i segona destinació segons marca turística de destinació. 2013

Marca turística	Turistes			Estada mitjana		
	Nombre*	Distribució (%)	Var. interanual (%)	2013	2012	2011
Barcelona	8.259.716	49,6%	6,5%	5,7	5,8	6,1
Costa Brava	3.503.634	21,1%	7,0%	8,6	8,5	7,9
Costa Daurada	1.758.529	10,6%	11,9%	9,6	9,7	9,3
Costa Barcelona	2.270.901	13,6%	5,1%	9,9	9,6	n.d.
Catalunya Central	396.410	2,4%	11,9%	5,1	5,1	5,5
Pirineus	175.596	1,1%	10,0%	4,3	4,4	4,9
Terres de l'Ebre	111.240	0,7%	14,8%	7,1	6,0	6,1
Terres de Lleida	68.895	0,4%	14,3%	3,7	3,2	3,0
Val d'Aran	93.467	0,6%	8,4%	3,6	3,7	4,1
Total	16.638.390	100,0%	7,2%	7,3	7,2	7,3

Turistes i estada mitjana dels estrangers a Catalunya de primera destinació segons país d'origen. 2013

País	Turistes			Estada mitjana		
	Nombre*	Distribució (%)	Var. interanual (%)	2013	2012	2011
França	4.156.915	26,7%	8,9%	7,0	6,8	7,1
Regne Unit	1.685.323	10,8%	4,9%	6,1	6,1	6,5
Alemanya	1.277.948	8,2%	9,9%	8,6	8,5	9,7
Itàlia	1.106.222	7,1%	-5,3%	5,8	5,7	6,4
Rússia	977.140	6,3%	31,8%	9,9	8,2	8,3
Països nòrdics	751.763	4,8%	16,6%	6,0	6,3	6,5
Països Baixos	695.862	4,5%	0,7%	9,0	8,6	7,9
Estats Units	568.348	3,6%	-1,6%	8,7	9,1	9,3
Bèlgica	562.582	3,6%	9,2%	9,0	8,9	8,6
Suïssa	397.058	2,5%	-4,4%	6,8	7,4	7,3
Portugal	202.451	1,3%	-22,2%	6,2	5,3	6,0
Irlanda	187.839	1,2%	4,1%	6,7	6,4	7,0
Resta d'Europa	1.209.943	7,8%	13,6%	7,2	6,6	7,0
Resta d'Amèrica	607.009	3,9%	0,1%	11,1	10,3	11,3
Resta del món	1.201.799	7,7%	21,4%	7,4	7,3	8,3
Total	15.588.203	100,0%	8,0%	7,5	7,2	7,6

Font: Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya.

Taula
6.5.1

Taula
6.5.2

turistes estrangers que han visitat el Principat.

El Regne Unit, amb 1,68 milions de turistes i una quota de l'10,8%, ocupa la segona posició i, finalment, Alemanya, amb 1,28 milions de turistes i una quota del 8,2%, se situa en tercera posició. També cal destacar dues nacionalitats pel seu creixement: d'una banda, els turistes russos, que han augmentat un 31,8% al 2013 i ocupen la cinquena posició amb prop de 977 mil turistes i, de l'altra, els turistes dels països nòrdics, que han crescut un 16,6% i arriben als 751.763 turistes.

Mataró

El turisme és un dels sectors econòmics més importants de l'economia espanyola i catalana, però malgrat aquest fet no hi ha cap sector amb aquest nom en les classificacions econòmiques. El turisme és una activitat en la qual participen diversos sectors com ara el transport, el comerç o l'hostaleria, per posar algun exemple. Per mesurar la incidència econòmica del turisme es fa servir l'instrument de compte satèl·lit. Emprar aquest instrument estadístic a escala municipal no és factible, però sí que es pot fer servir una activitat econòmica classificada que té una forta vinculació amb el turisme: el sector de l'hostaleria.

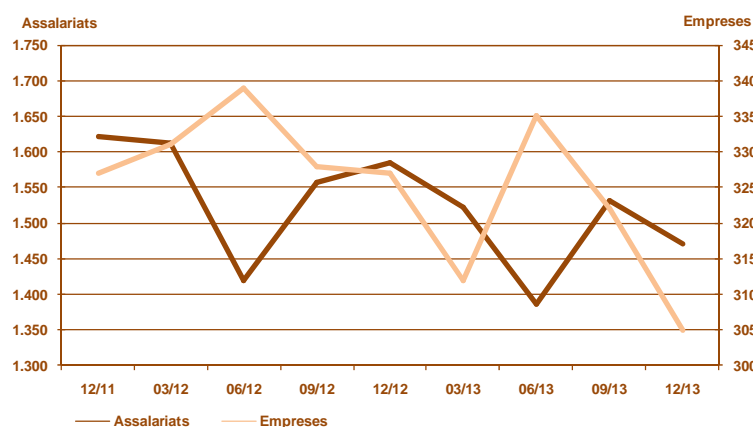
Taula
6.5.3

Hostaleria. Mataró. 2012 - 2013

Nombre	12/12	03/13	06/13	09/13	12/13
Autònoms	704	713	739	724	732
Assalariats	1.585	1.522	1.386	1.531	1.470
Empreses	327	312	335	322	305
Ass./ Empr.	4,85	4,88	4,14	4,75	4,82
Var. interan. %	12/12	03/13	06/13	09/13	12/13
Autònoms	-0,85%	0,56%	1,65%	1,69%	3,98%
Assalariats	-2,28%	-5,58%	-2,39%	-1,73%	-7,26%
Empreses	0,00%	-5,74%	-1,18%	-1,83%	-6,73%
Ass./ Empr.	-2,28%	0,17%	-1,23%	0,10%	-0,57%

Gràfic
6.5.1

Hostaleria. Mataró. 2011 - 2013

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Departament d'Empresa i Ocupació de la Generalitat de Catalunya.

El primer que cal ressaltar d'aquesta secció econòmica és la seva estacionalitat. En el conjunt del Maresme i de Catalunya, la sèrie de treballadors assalariats de la secció presenta un perfil en forma de dents de serra, amb el registre dels valors més alts de l'any al segon trimestre —coincident amb l'inici de la temporada estiuenca— i els més baixos al primer trimestre de l'any.

En el cas de Mataró, però, la sèrie de treballadors assalariats d'aquesta secció presenten un comportament “contra-cíclic”; és a dir, registra els valors vall al segon trimestre de l'any i els valors punta al primer. Així, al primer trimestre del 2013, Mataró disposava de 1.522 assalariats en l'hostaleria; al segon, n'hi havia 1.386; al tercer, la sèrie va remuntar fins als 1.531 assalariats; i l'any 2013 va acabar amb 1.470 assalariats.

En la comparativa interanual és on millor s'observa la tendència d'assalariats en aquesta secció econòmica. Les xifres que apareixen en la **TAULA 6.5.3** mostren la pèrdua interanual d'efectius que s'ha produït en tots els trimestres del 2013. Així, la tendència de la variació interanual presenta un línia ascendent en els tres primers trimestres del 2013, ja que passa d'un -5,6% a un -1,7%. Aquesta línia cap a la millora s'ha vist truncada al darrer trimestre del 2013, període en què la variació interanual ha registrat una pèrdua del -7,3%.

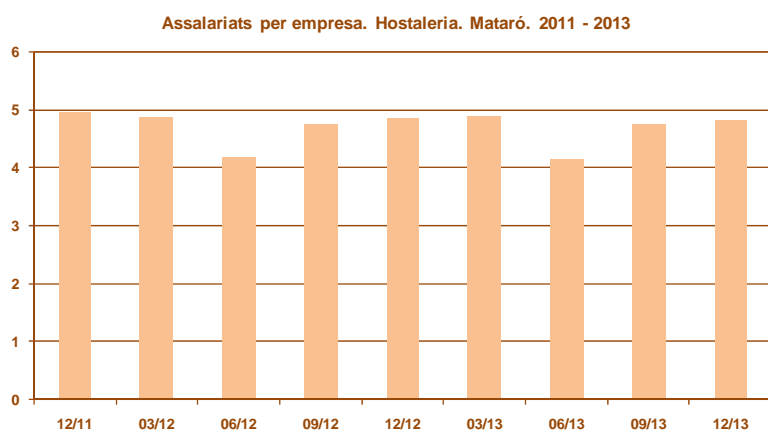
Quant a les empreses, el seu comportament trimestral des del 2008 ha estat el contrari del que han seguit els assalariats. Així, el valor més alt s'ha assolit al segon trimestre de l'any, amb 335 empreses, i el més baix, al darrer trimestre, amb 305. Per tant, la sèrie d'empreses ha seguit la mateixa línia

que al Maresme i a Catalunya. La comparació interanual permet veure la tendència de la sèrie d'empreses eliminant, en bona part, l'estacionalitat. Entre el primer i el tercer trimestre, la variació interanual ha presentat una línia ascendent —però sempre per sota del zero— ja que ha passat d'un -5,7% a un -1,8%; mentre que al darrer trimestre del 2013 la davallada interanual s'ha tornat a accentuar, amb un -6,7%.

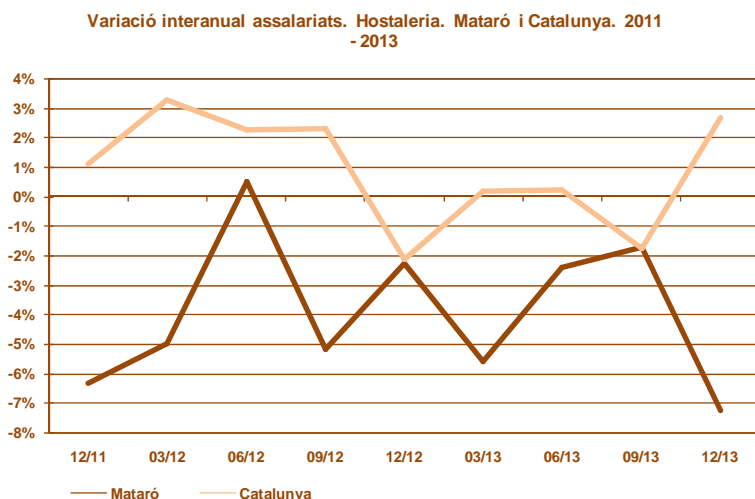
L'evolució trimestral presenta un perfil contraposat quant al nombre d'assalariats i d'empreses, fet que provoca que la dimensió mitjana de les empreses hostaleres presenti unes fortes oscil·lacions d'un trimestre a l'altre. En el **GRÀFIC 6.5.2** s'observa com la mitjana d'assalariats per empresa més baixa té lloc al segon trimestre de l'any, mentre que la mitjana més alta es registra al primer. Al juny del 2013, cada empresa hostalera de la ciutat tenia una mitjana de 4,1 assalariats —la mitjana més baixa en anys—, mentre que la mitjana més alta de l'any s'ha registrat al primer i al quart trimestre del 2013, amb 4,8 assalariats per empresa.

En els treballadors per compte propi —al contrari que en

Gràfic 6.5.2

Gràfic 6.5.3

la sèrie referent als assalariats—, l'evolució trimestral dels cotitzants presenta un comportament estacional més compassat amb l'estacionalitat que segueix la sèrie per al conjunt de Catalunya: els valors punta s'han registrat al segon trimestre i els valors vall, al primer. Al 2013, els autònoms han seguit el patró esmentat: 713 treballadors per compte propi al primer trimestre, ascens al segon fins als 739 i reducció al tercer i al quart trimestre fins a situar-se en els 724 i 732 autònoms, respectivament. Al contrari del que ha passat amb els assalariats, la variació interanual dels autònoms presenta valors positius i un perfil ascendent: al primer trimestre la variació va ser del 0,6%; al segon trimestre, de l'1,6%; al tercer, de l'1,7%; i al quart, del 4%.

Per comparar la tendència que segueix la sèrie de treballadors assalariats a Mataró amb Catalunya cal situar la variació interanual d'ambdós àmbits en el mateix gràfic (vegeu **GRÀFIC 6.5.3**). El primer que s'observa en aquest gràfic són els constants alts i baixos de la sèrie a Mataró, oscil·lacions que també es presenten a Catalunya, tot i que més atenuades. El gràfic mostra que la variació interanual a Mataró se situa gairebé tots els trimestres per sota de zero, mentre que a Catalunya passa justament tot el contrari, ja que en la majoria de trimestres se situa per sobre de zero. Aquesta discrepància entre ambdues sèries presenta la seva màxima separació al darrer trimestre del 2013, període en què els assalariats de l'hostaleria van créixer un 2,7% a Catalunya, mentre que a Mataró van decreïxer un -7,3%.

Hi ha unes altres dades relacionades amb la conjuntura del sector turístic a Mataró que són proporcionades

pels hotels de la ciutat i també pel càmping.

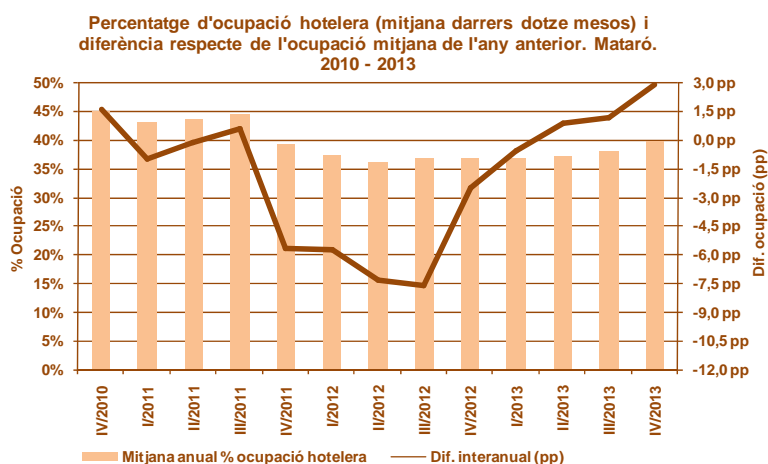
Al principi del 2013, Mataró disposava de cinc hotels amb 930 places, però en acabar l'any només n'hi havia quatre en funcionament que disposen de 846 places perquè cap a mitjans 2013 l'Hotel Colon va deixar d'oferir els seus serveis. Sigui com sigui, el nombre de viatgers que han

pernoctat en algun dels hotels de la ciutat ha crescut, com també ho ha fet el nombre de pernoctacions. Al 2013 hi van haver un total de 59.251 viatgers amb 124.324 pernoctacions, la qual cosa suposa que l'estada mitjana als hotels de la ciutat ha estat de 2,1 dies.

Taula 6.5.4 Percentatge d'ocupació hotelera trimestral. Mataró. 2010 - 2013

	% d'ocupació hotelera trimestral	Dif. interanual (pp)
IV/2010	45,27%	4,68 pp
I/2011	33,22%	-7,49 pp
II/2011	45,41%	1,76 pp
III/2011	53,72%	3,33 pp
IV/2011	24,85%	-20,42 pp
I/2012	25,63%	-7,58 pp
II/2012	40,69%	-4,72 pp
III/2012	56,07%	2,35 pp
IV/2012	24,76%	-0,09 pp
I/2013	25,59%	-0,04 pp
II/2013	41,47%	0,78 pp
III/2013	59,55%	3,48 pp
IV/2013	31,64%	6,88 pp

Gràfic 6.5.4

Si destriem els viatgers segons el seu origen, el 60,2% dels visitants que s'allotgen als hotels de la ciutat són espanyols, enfront del 39,8% que són estrangers. En pernoctacions, però, s'intercanvien les posicions: els espanyols acaparen el 47,9% de totes les pernoctacions als hotels, amb una estada mitjana d'1,67 dies, mentre que els estrangers suposen el 52,1% de les pernoctacions, amb una estada mitjana més alta, de 2,75 dies.

Tot i la pèrdua de places que ha representat el tancament de l'Hotel Colon, això no ha impedit que al 2013 hagi augmentat el nombre de turistes (1,5%) i de pernoctacions (4,5%) a Mataró. Val a dir, però, que aquest augment s'ha concentrat tot en els estrangers, amb un 5% més de viatgers que els que hi van haver al 2012 i un 14,1% més de pernoctacions.

Quadre resum de l'ocupació als hotels de Mataró

	2013		2012		2011		2010
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%	
Nombre de viatgers	59.251		58.363		52.075		n.d.
Espanyols	35.657	60,2%	35.882	61,5%	32.395	62,2%	n.d.
Estrangers	23.594	39,8%	22.481	38,5%	19.680	37,8%	n.d.
Nombre de pernoctacions	124.324		118.917		96.144		n.d.
Espanyols	59.503	47,9%	62.107	52,2%	53.027	55,2%	n.d.
Estrangers	64.821	52,1%	56.810	47,8%	43.117	44,8%	n.d.
Estada mitjana	2,10		2,04		1,85		n.d.
Espanyols	1,67		1,73		1,64		n.d.
Estrangers	2,75		2,53		2,19		n.d.
% d'ocupació de les places hoteleres	39,30%		37,63%		39,35%		42,95%

Taula 6.5.5

D'altra banda, l'indicador referit al grau d'ocupació de les places hoteleres de la ciutat ha augmentat al 2013. Al 2013, el percentatge d'ocupació de les places hoteleres de la ciutat va ser del 39,3%, una xifra 1,7 punts percentuals superior a la del 2012 i la mateixa que la del 2011.

A través de la **TAULA 6.5.4** s'observa com l'augment en el percentatge d'ocupació hotelera durant el 2013 se centra bàsicament en la segona meitat de l'any: al tercer i quart trimestre de l'any l'ocupació ha crescut en 3,5 i 6,9 punts percentuals, respectivament.

A través del **GRÀFIC 6.5.4** es fa una mitjana mòbil del percentatge d'ocupació hotelera a Mataró dels darrers dotze mesos, la qual cosa permet fer comparacions sense el component estacional. El gràfic mostra el progressiu descens en el percentatge d'ocupació hotelera a la ciutat durant el 2012, que s'ha situat entre el 35% i el 40%. Durant el 2013, el percentatge d'ocupació hotelera de Mataró continua situat dins del mateix rang que al 2012 (entre el 35 i el 40%), però amb la diferència que —respecte del que va passar al 2012— la línia de tendència és a l'alça al 2013.

Quant a les dades de campistes, al 2013, 19.569 viatgers van pernoctar en l'únic càmping que hi ha a Mataró. Aquesta xifra representa un increment del 8,9% respecte de l'any anterior. Pel que fa a les pernoctacions, se'n van comptabilitzar 81.669, un 11,2% més que al 2012. El quocient entre pernoctacions i viatgers dóna com a resultat que l'estada mitjana al càmping al 2013 va ser de 4,2 dies, bastant per sobre de l'estada mitjana als hotels de Mataró.

Una altra característica que diferencia el càmping dels hotels és l'elevat percentatge de turistes estrangers. Al 2013, el 91,3% dels viatgers que van pernoctar al càmping eren estrangers (17.870 en xifres absolutes), 1,8 punts percentuals més que al 2012.

Taula
6.5.6

Quadre resum de l'ocupació al càmping de Mataró

	2013		2012		2011	
	Nombre	%	Nombre	%	Nombre	%
Nombre de viatgers	19.569		17.975		17.966	
<i>Espanyols</i>	1.699	8,7%	1.892	10,5%	1.776	9,9%
<i>Estrangers</i>	17.870	91,3%	16.083	89,5%	16.190	90,1%
Nombre de pernoctacions	81.669		73.459		71.305	
<i>Espanyols</i>	5.148	6,3%	5.121	7,0%	4.967	7,0%
<i>Estrangers</i>	76.521	93,7%	68.338	93,0%	66.338	93,0%
Estada mitjana	4,17		4,09		3,97	
<i>Espanyols</i>	3,03		2,71		2,80	
<i>Estrangers</i>	4,28		4,25		4,10	

Font: elaboració pròpia a partir de les dades del Càmping Barcelona.